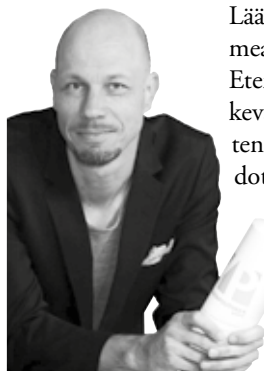

Mikä lääkkeeksi lääkekustannuksiin?

TUUKKA TAMMI

Lääkekustannukset kasvavat Euroopassa 2–3 prosentin vuosivauhtia, toteavat Fiinan Leena Reinikainen ja Katri Hämeen-Anttila Helsingin Sanomissa 5.6.2017. Etenkin uudet lääkkeet ovat kalliita. Kustannusten kasvua on yritetty hillitä lääkevaihdon, tukkuhintaleikkausten, viitehintajärjestelmän ja lääkekorvausmuutosten avulla. Samassa lehdessä Rinnakkaislääketeollisuuden ry:n Heikki Bothas ehdottaa, että sote-uudistuksessa lääkemenojen kustannusvastuuta olisi Ruotsin tapaan siirrettävä valtakunnantasolta maakunnille, mikä lisäisi kustannustietoisuutta ja ohjausmahdollisuuksia.

Myös tässä YP:ssä käydään debattia lääkkeiden hinnoista ja keinoista kustannusten hillitsemiseksi. Keskustelun avaa LT Jarno Rutanen, jonka mukaan suurin syy uusien lääkkeiden korkeille hinnoille on muualla kuin lääkkeiden kehityskustannuksissa. Usein esitetyn väitteen mukaan uuden lääkkeen kehittäminen maksaa miljardi dollaria. Siksi lääkkeen markkinahinnan pitää olla korkea, jotta lääkkeen kehittäjä saa sijoituksensa takaisin ja voi jatkaa uusien lääkkeiden kehittelyä. Myös epäonnistuneiden kehitysprojehtien kulut pitää kattaa.

Mutta missä määrin hinnat todella määräytyvät kehityskustannusten mukaan? Perustuuko hinta sittenkin pikemmin lääkeyrityksen arvioihin korkeimmasta mahdollisesta hinnasta, jonka lääkkeestä voi saada? Rutasen mielestä kyse on monopolista ja globaaleista lääkemarkkinoista. Uusia lääkkeitä markkinoille tuo suhteellisen pieni joukko yrityksiä, minkä vuoksi kilpailu on lääkemarkkinoilla vähäistä.

Toisaalta, kuten lääkehintalautakunnan puheenjohtaja Lauri Pelkonen kirjoittaa, lääkeyritykset ovat pörssiyhtiöitä, joiden pitää tuottaa voittoa omistajilleen: ”Mikäli yrityksen talous ei ole kestävä, sillä ei ole kykyä kehittää uusia tarvitsemiamme lääkkeitä. Tämä ei tarkoita sitä, että yritykset voisivat hinnoitella pääosin verovaroin rahoitetut läkehoidot haluamallaan tavalla. Lääkekorvausjärjestelmien kestävä rahoituksen haasteena on uusien, kalliiden lääkkeiden käyttöönotto ja kustannusten hallinta. Tämä vaatii tasapainoilua.”

Rutasen ehdotus hintojen hillintään on terapeuttinen substituuutio, joka tarkoittaa apteekin mahdollisuutta korvata lääkevalmiste edullisemmalla valmisteella. Tämä on laajempi toimenpide kuin jo käytössä oleva apteekkien lääkevaihto. Terapeuttinen substituuutio on käytössä osassa Eurooppaa.

Lääketeollisuus ry:n Sirpa Rinnan mielestä aika on ajanut terapeuttisen substituuution ohi. Hänen mielestään parempia tuloksia saadaan lääkehoitojen arvioinnilla ja seurannalla. Valmisteiden kustannusvaikuttavuutta arvioidaankin jo päätettäessä lääkkeiden korvattavuudesta. Lauri Pelkonen perää myös uusia keinoja kustannusvaikuttavien lääkkeiden määrittämiseksi.

Löytyivätpä nämä keinot sitten terveystaloudesta, hintakilpailusta tai alueellisesta vastuusta, on selvää, että keskustelua ei ole vielä käyty loppuun.